

INBRENG BEGROTINGSBEHANDELING 2026 BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSHULP EN DEBAT BELEIDSAGENDA BUITENLANDSE HANDEL **VOOR EEN STERK, WEERBAAR EN SOCIAAL NEDERLAND IN DE WERELD**

Nederland in de wereld

In de week van 13 januari 2026 spreekt uw Commissie over de begroting voor 2026 van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp. Daarnaast staat op 28 januari as. de Beleidsagenda Buitenlandse Handel geagendeerd. Vanuit de visie dat Nederland een weerbaar en veilig land moet zijn dat ook voor toekomstige generaties hier én elders brede welvaart garandeert, geven we u graag enkele aandachtspunten voor beide debatten mee.

Deze begrotingsbehandeling en het debat over de Beleidsagenda komen op een belangrijk moment voor Nederland. Als verbonden economie in de wereld¹ zijn wij in grote mate afhankelijk van onze goede relaties met het buitenland. Relaties die op dit moment sterk worden beïnvloed door handelstarieven/oorlog, een veranderende relatie met partners als de VS, veiligheidsdreigingen en uitdagingen op het gebied van onze strategische autonomie en economische veiligheid. De relaties met het mondiale Zuiden veranderen daarin mee.

Het afgelopen jaar maakt bovendien duidelijk dat handel en internationale samenwerking als geopolitiek instrument voor het bouwen van relaties en partnerschappen in belang en verwevenheid is toegenomen. Handel is een sleutel tot onze partners in de wereld, nodig om op verantwoorde wijze voor mens, milieu en maatschappij grondstoffen veilig te stellen, en te zorgen voor de juiste kritische afhankelijkheden. Internationale samenwerking versterkt dit, geeft ons hierbij een plek aan tafel en opent deuren.

¹ Internationaliseringsmonitor 2025, tweede editie | CBS

Vanuit dit brede perspectief is het van belang dat Nederland investeert in goede internationale relaties en partnerschappen, waarbij wederzijdse belangen, gelijkwaardigheid en respect voor mens en milieu de uitgangspunten zijn – brede welvaart dus.

De voorliggende begroting geeft nadere invulling aan de beleidskeuzes die gemaakt zijn door het huidige (nu demissionaire) voorgaande kabinet, waarbij forse bezuinigingen zijn doorgevoerd. Een nieuw kabinet kan nieuwe keuzes maken. Daarom vragen wij u aandacht voor de volgende punten die wij daaronder zullen uitdiepen:

VOOR EEN STERK, WEERBAAR EN SOCIAAL NEDERLAND IN DE WERELD

Handel en investeringen zijn nodig voor brede welvaart en om strategische partnerschappen te verdiepen. Hiervoor is nodig:

- Een sterk en geïntegreerd buitenlandbeleid dat bijdraagt aan onze weerbaarheid
- Krachtige handelspositie en diversificatie van internationale handels- en samenwerkingspartners, met daarin aandacht voor:
 - Sterke diplomatie met een goed postennetwerk
 - Vereende krachtenbundeling via publiek-private samenwerking
 - Positieve grondhouding ten aanzien van handelsverdragen en investeringsakkoorden
 - Betere aansluiting op en samenwerking met Europese fondsen en de EU Global Gateway
 - Flexibel (export) financieringsinstrumentarium dat aansluit op het beleid en onze internationale ambities ondersteunt
- IMVO: stel middelen beschikbaar voor een soepele invoering van de nieuwe duurzaamheidswetgeving
- Uitvoering van de Afrika-strategie en ontwikkeling van een brede visie op de relatie met het mondiale Zuiden

1. Een sterk buitenland beleid versterkt onze weerbaarheid

Een sterk, breed en consistent buitenlandbeleid, zeker in geopolitieke spanningen, is van essentieel belang. Bij Nederland past géén ‘achter de dijken beleid’. Nederland is een handelsland dat moet handelen binnen een wereld met schuivende machtsverhoudingen. Nederland kan zich geen naar binnen gekeerd of gefragmenteerd buitenlandbeleid permitteren, omdat onze vrede en veiligheid, én ons verdienvermogen direct afhankelijk zijn van hoe we internationaal opereren. Internationale samenwerking is geen kostenpost, maar een strategische investering.

Als ondernemers geloven we erin dat het mensen in staat stellen eigen keuzes te maken, bijdraagt aan het verminderen van armoede. Daarom zetten wij in op sterke partnerschappen gebaseerd op wederzijdse belangen, en handel en investeringen met impact, zodat we ondernemen voor een brede welvaart, hier en elders. En op een buitenlandbeleid waarin vrede en veiligheid, diplomatie, internationale samenwerking en handel op krachtige wijze samenkomen.

Wij roepen daarom uw Kamer op om stevig en strategisch te investeren in een evenwichtig, voorspelbaar en stabiel buitenlandbeleid, met voldoende middelen.

2. Realisatie van een sterke handelspositie en sterk handelsbeleid.

De wereld om ons heen verandert snel van een rule-based naar een transaction-based order. Dat maakt meer dan ooit dat onze relaties ertoe doen.

De recente handelspolitieke ontwikkelingen in de Verenigde Staten maken de noodzaak voor versterking van onze handelspositie en diversificatie van internationale handels- en samenwerkingspartners alleen maar groter. Hiervoor is nodig:

- **Een sterke diplomatie met een goed postennet**

Bij de posten komt het Nederlands beleid samen op het gebied van veiligheid, internationale samenwerking en handel. Een goed en wereldwijd dekkend postennetwerk is daarom geen luxe, maar een strategische noodzaak voor Nederland. Het biedt zichtbaarheid, opent deuren en ondersteunt ondernemers in complexe markten.

Nederland verdient relatief het meest met export van eigen makelij en diensten. Innovatie en een goede koppeling tussen handels-, industrie- en innovatiebeleid zijn daarom essentieel. Investeer daarom in het netwerk van innovatie-attachés op de posten.

Wij roepen uw Kamer op om de voorgenomen bezuinigingen op de posten zo in te vullen dat de Nederlandse belangen het best worden gediend. Stem deze bezuinigingen af met de ministeries die de vak-attachés op hun begroting hebben, zoals LVVN.

- **Investeer in publiek-private samenwerking met meerjarige inzet**

De huidige uitdagingen op gebied van internationaal verdienvermogen waar Nederland voor staat kunnen we alleen samen als publieke en private actoren oppakken. Met het nieuwe industriebeleid is een einde gekomen aan het Topsectorenbeleid en verdwijnt daarmee de zichtbare aanspreekpunten voor internationalisering van deze sectoren.

Daarnaast is de afgelopen jaren de opdrachtverstrekking aan diverse specialistische marktpartijen (let wel: het gaat om partijen zonder

winstoogmerk), sterk afgenomen en onzeker geworden. Juist deze marktpartijen zorgen voor krachtenbundeling binnen de sectoren, expertise en kennis, (langdurige) uitvoeringskracht en waren juist actief op de internationalisering van hun sector.

We roepen uw Kamer op om te zorgen voor structurele en meerjarige publiek-private samenwerking, zodat kennis en uitvoeringskracht behouden blijven en effectief kunnen worden ingezet voor een sterke internationale positie van Nederland.

- **Positieve grondhouding ten aanzien van handelsverdragen en investeringsakkoorden**

Er moet op een andere manier naar handelsverdragen worden gekeken, bijvoorbeeld door flexibeler markttoegang tot de EU te geven aan opkomende economieën op bijvoorbeeld het vlak van landbouwproducten en kritisch te kijken naar de koppeling van duurzaamheidseisen en handelsakkoorden. Duurzaamheid bevorderen in derde landen is een loffelijk streven, maar hier is eerder 'de wortel' te prefereren dan 'de stok' van de handelspreferenties mogelijk intrekken. Er zijn veel begrijpelijke klachten over Europese duurzaamheidswetgeving in derde landen, ook (juist) in het mondiale Zuiden. Samen op basis van gelijkwaardigheid duurzaamheid bevorderen is daarom het devies.

- **Sluit aan op een actief EU Handelsbeleid, zet in op samenwerking met Europese fondsen zoals de EU Global Gateway**

In de huidige wereld is het optreden als Europese Unie van strategisch belang, voor onze vrede en veiligheid, voor onze strategische autonomie, en economische veiligheid. Zorg daarom voor goede aansluiting op het EU handelsbeleid én het internationale samenwerkingsbeleid van de EU via de EU Global Gateway en beschikbare fondsen. Wij kunnen daar met onze kennis en kunde, en met onze ervaring op het gebied van hulp & handel een belangrijke bijdrage leveren. Deze fondsen bieden de mogelijkheid tot flankerend beleid op de Europese en nationale handelspolitiek en onze strategische samenwerking met partners in het mondiale zuiden.

- **Zorg voor een goed, flexibel en op elkaar aansluitend internationaal financieringsinstrumentarium**

Een goed functionerend en op elkaar afgestemd financieringsinstrumentarium zorgt ervoor dat we als Nederland effectief kunnen optreden en competitief kunnen zijn. In een wereld die transactioneler wordt, waar handel en hulp geopolitiek wordt, is een sterke internationale positionering van ons bedrijfsleven cruciaal.

Zet daarom in op een effectieve en efficiënte uitvoering van de exportkredietverzekering (ekv), die tevens innovatief is én blijft door aan te

sluiten bij het industriebeleid en de behoefte die deze tijd met zich meebrengt, zoals defensie en sleuteltechnologieën. Zorg ervoor dat instrumentarium als ekv en DRIVE flexibel en doelgericht ingezet kan worden en op elkaar aansluit wat betreft prioriteiten (bijv. landenlijstjes); ingezet kan worden voor projecten van nationaal strategisch belang, waarbij dragen van hogere risico's voor de Staat tot de mogelijkheden behoort; en aansluit bij de mogelijkheden die de EU en multilaterale financieringsinstellingen bieden. Zorg voor ruimere concessionele financiering en een goed samenspel tussen export- en ontwikkelingsfinanciering, dat leidt tot synergie en meer impact.

Zorg ervoor dat de noodzakelijke investeringen en taken van én in Invest-NL en Invest International tijdens de overgangsfase naar een geïntegreerde instelling niet on hold komen te staan, en zij hun activiteiten kunnen voortzetten om het Nederlands MKB en groter bedrijfsleven te kunnen ondersteunen bij het opschalen en internationaliseren van hun activiteiten.

3. Maak IMVO werkbaar in de praktijk

Met het akkoord in het Europees Parlement over het voorstel om de duurzaamheidsrapportage (CSRD) en zorgplichtverplichtingen voor bedrijven (CSDDD) kan het wetgevingsproces definitief worden afgerond. Hiermee is er voor het eerst zicht op een juridisch afdwingbare verplichting op het gebied van due diligence voor bedrijven. Daarmee loopt de EU voorop in de wereld. Het Nederlands bedrijfsleven heeft zich vanaf het begin uitgesproken voor Europese wetgeving op het gebied van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het is belangrijk dat de uiteindelijke regels niet alleen op papier goed lijken te werken, maar ook in de praktijk uitvoerbaar zijn. Alleen dan is er sprake van effectieve wetgeving die misstanden diep in de keten kan aanpakken. Ondanks dat deze wetgeving primair geldt voor de (zeer) grote bedrijven, sijpelt deze door van multinationals naar toeleverend mkb.

- **Maak middelen vrij om gezamenlijk een snelle implementatie mogelijk te maken**

Daarom is het van belang het brede bedrijfsleven te ondersteunen bij implementatie. Binnen de SER hebben we met de vakbonden afgesproken, om deze wetgeving voor branches en bedrijven behapbaar te maken via sectorale samenwerking in een multistakeholder-setting (bedrijven en branches, vakbonden, NGO's en de overheid). Daar is binnen de SER al tien jaar ervaring mee met de zogeheten 'IMVO-convenanten', door de OESO beoordeeld als de wereldstandaard en als enige echt werkende manier om problemen in ketens aan te pakken. Om deze aanpak over de hele economie uit te kunnen rollen, is extra geld van de overheid nodig, naast bijdragen van bedrijven zelf.

Wij roepen uw Kamer daarom op om voor een goede en zorgvuldige invoering en een vliegende start, nu snel extra middelen vrij te maken. Voor 2026 gaat het

om € 20 miljoen extra, oplopend naar € 50 miljoen extra in 2029 – naast dus een forse eigen bijdrage van bedrijven zelf en de SER. Nederland loopt voorop als duurzaam ondernemend land, laten we dat zo houden.

- **Zet IMVO centraler in de ontwikkelingshulp**

IMVO kan de brug vormen tussen handel en hulp. Door bedrijven en ondernemers elders te helpen te voldoen aan deze complexe Europese (en Nederlandse) wetgeving, helpen we hen en maken we de toeleveringsketens duurzamer. We maken dubbel impact door deze landen en hun private sector te ondersteunen om aan IMVO-voorwaarden te voldoen, zoals de bestrijding van kinderarbeid, een beter milieu, een leefbaar loon, enz. Zet IMVO daarom centraal in het beleid, zodat we gezamenlijk – hier én daar - als bedrijven, (mede-) overheden en het maatschappelijk middenveld aan de slag kunnen.

4. Aandacht voor het Mondiale Zuiden: voer de Afrika strategie uit

Afrika is het continent waar het de komende jaren om draait en waar het geopolitiek strategisch belang van toeneemt.^{2 3} Breder, nauwere samenwerking met het mondiale Zuiden is onmisbaar om niet alleen mondiale uitdagingen zoals klimaatverandering en toename van conflict en instabiliteit aan te pakken, maar ook omdat zij steeds belangrijker worden in de wereldeconomie en internationale besluitvorming. Het is belangrijk dat we niet alleen inzetten op economische kansen – zoals toegang tot nieuwe markten en kritieke grondstoffen – maar ook inzetten op het zoeken van aansluiting bij de prioriteiten van het mondiale Zuiden. Dit vergroot onze ingangen in het Zuiden en onze aantrekkelijkheid ten opzichte van andere geopolitieke spelers en draagt bij aan evenwichtiger en stabielere partnerschappen.

In de relaties met Afrikaanse landen biedt de Afrika-strategie van de Nederlandse overheid een stevig houvast voor gelijkwaardige samenwerking, gericht op een versterking van stabiele, duurzame relaties én het bevorderen van wederzijdse belangen door een geïntegreerde aanpak van handel, ontwikkeling, veiligheid, gezondheid en klimaat.

Onderzoek de mogelijkheden van partnerschappen met Afrikaanse landen in het kader van circulaire arbeidsmigratie gericht op maatschappelijke tekort sectoren zoals zorg, techniek en bouw met daarin aandacht voor opleiding en kennisopbouw zodat er sprake is van een wederzijds belang en gelijkwaardige relatie. Daarnaast is in partnerlanden is er aandacht nodig voor het versterken van randvoorwaarden (op nationaal en lokaal niveau) voor het bevorderen van stabiliteit en eerlijke handel.

² Zie AIV rapport 'Nederland, Europa en het mondiale Zuiden in een veranderende wereldorde', september 2025;

³ Zie WRR rapport nr. 114 Met de mondiale demografie mee. Anticiperen op krimpend arbeidsaanbod in het buitenland', november 2025

Investeren in duurzame en gelijkwaardige partnerschappen is hard nodig. De Afrika-strategie biedt een goed startpunt, maar de uitvoering blijft achter. We roepen uw Kamer de uitvoering van de Afrika-strategie voortvarend op te pakken, en met een brede visie voor inzet op het Mondiale Zuiden te komen.

5. Het rapport-Wennink

Het recente rapport-Wennink maakt enkele opmerkingen over het buitenlandbeleid van Nederland. Zo moet Nederland technologie- en waardeketenposities kiezen - alleen zo behoudt ons land handelspolitieke invloed en onderhandelingsmacht. Ook stelt het rapport dat handelspolitiek strategisch moet worden - geen naïeve vrijhandel meer; maar conditionaliteiten, grondstoffenpartnerschappen en risico gebaseerde open strategische autonomie. Ook geeft Wennink aan, dat sanctie- en exportcontroleregimes Europese coördinatie vereisen. Nederland moet voorkomen dat het alleen afhankelijk is van grote mogendheden; gezamenlijke EU-regie is nodig, inclusief defensie-industrialisatie. Wij onderschrijven deze opmerkingen volkomen.

Contact Team Internationaal en Weerbaarheid

Referentienummer: 25-123826

VNO-NCW en MKB-Nederland
Carola Baller en Marhijn Visser
secretariaatIW@vnoncw-mkb.nl
06 -16 07 10 42
06- 11 35 17 14